

De gemeente-investeringen

Gemeenten en OCMW's beheren een enorm vermogen, dat in de balansen van de Vlaamse besturen op meer dan 47 miljard euro wordt geraamd.

Op het einde van elk boekjaar, bij het afsluiten van de jaarrekening, worden bepaalde goederen boekhoudkundig afgeschreven. Dit leidt tot een waardevermindering die overeenkomt met de jaarlijkse slijtage ervan. Het tegenovergestelde is ook mogelijk: een waardevermeerdering door een herwaardering van de boekhoudwaarde van een vastgoed volgens een vastgoedindex.

Er zijn niet alleen nieuwe investeringen maar ook onderhoudsinvesteringen die gemeenten moeten doen om hun vermogen op peil te houden, om hun eigendommen in goede staat te houden. Het gaat dan zowel om roerende goederen (voertuigen, computerpark) als om onroerende goederen (gebouwen, wegen) en het onderhoud van die goederen (renovatie- en onderhoudsinvesteringen).

Hoewel de investeringen noodzakelijk zijn voor de gemeenten, zijn het toch eerder uitgaven die van het ene jaar tot het andere sterk kunnen verschillen, afhankelijk van de projecten die de

gemeente uittekent en opstart. Dit in tegenstelling tot de 'verplichte' uitgaven die bij wet of decreet worden opgelegd. Die projecten kunnen immers uitgesteld of geschrapt worden. In 2020 en 2022 hebben we te maken gehad met uitstel als gevolg van de covidcrisis en de sterke inflatie en oplopende bouwprizen. Gemeentebesturen gingen door de hogere bouwkost minder investeringsprojecten uitvoeren of kozen voor een afgeslankte versie ervan. Dit minderen zien we niet in het volume van de investeringsbedragen over de periode. Met hetzelfde budget kon alleen niet meer hetzelfde aantal projecten worden gerealiseerd.



Het belang van overheidsinvesteringen

- Algemeen genomen hebben overheidsinvesteringen een onmiddellijke en duidelijke impact op de economie door hun afgeleide effect: de bestelling van grondstoffen, het vervoer ervan en de activiteit van bouwondernemingen. Dit geldt zeker voor lokale overheidsinvesteringen omdat de projecten geografisch erg verspreid liggen en vaak een beroep doen op lokale ondernemingen en werkkrachten.

Overheidsinvesteringen hebben ook een structurele impact op de economie. De aanleg van wegen maakt bijvoorbeeld andere investeringen mogelijk, zowel private als publieke, en creëert werkgelegenheid in andere sectoren zoals industrie, diensten en handel...

Enkele cijfers

- De lokale besturen, en dan voornamelijk de gemeenten, zijn belangrijke investeerders binnen de overheid. Volgens de nationale rekeningen dragen lokale besturen (sector S1313 volgens ESR) gemiddeld voor een kwart bij aan de overheidsinvesteringen.
- Op basis van de rekeningen van 2022 bedroegen de investeringsuitgaven van de Vlaamse gemeenten en OCMW's samen 2,5 miljard euro, d.i. 370 euro per inwoner. Gemeenten budgetteren echter meer investeringsuitgaven dan ze kunnen uitvoeren binnen hetzelfde jaar. In het meerjarenplan ging het in 2022 nog om een raming van 4,3 miljard euro.
- Uit de evolutie van de investeringen over een langere periode blijkt duidelijk **het cyclische karakter gedurende de gemeentelijke bestuursperiode**. De piek wordt doorgaans bereikt in het jaar van de lokale verkiezingen of het jaar dat er aan voorafgaat. Vervolgens is er een lichte daling tot forse achteruitgang in het jaar na de verkiezingen, waarna het investeringsniveau opnieuw geleidelijk toeneemt. Dit kan worden verklaard door de tijdsperiode die nodig is om investeringsplannen

op de beleidsagenda te zetten en ze daarna op te starten. Nieuwe bestuursploegen beslissen voor de nieuwe planperiode over nieuwe projecten die pas in de loop van de periode tot uitvoer komen.

- Over de hele bestuursperiode 2019-2024 zouden Vlaamse gemeenten en OCMW's voor 14,5 miljard euro investeringen uitvoeren. Dat is 2 miljard meer dan in de vorige bestuursperiode. Voor 2024 staat in het meerjarenplan 4,7 miljard euro aan investeringen¹ ingeschreven, wat 4,8% meer is dan het jaar ervoor, op voorwaarde dat ze ook effectief uitgevoerd worden.
- Omdat slechts de helft van het jaarlijks voorziene volume (budget) effectief binnen het voorziene jaar wordt gerealiseerd (jaarrekening), rolt het overblijvende deel van de budgetbedragen door naar de volgende jaren (overdrachten). Dat voedt het investeringsvolume van het volgende budgetjaar met kredieten die aanvankelijk het jaar ervoor werden geraamd. De meerjarenplannen tonen voornamelijk voor welk budget er tijdens de bestuursperiode investeringsplannen op de beleidsagenda worden gezet.

¹ Zonder de financiële vaste activa (FVA).



Evolutie van de investeringen van Vlaamse gemeenten 2014-2019 en 2020-2025

